

भारतीयवैभव-संस्कृत-ज्ञानपरीक्षा

ॐ चातुर्वेद - संस्कृतप्रचार - संस्थानम् ॐ

वरिष्ठ-वर्गः (कक्षा-9,10,11,12)

समयः 1 होरा

पूर्णाङ्कः - 125 (50x2=100 + 5x5 = 25)

17/अ

1. 'गम्' धातोः रूपम् किम् अस्ति ?
(क) इच्छति (ख) ऋच्छति
(ग) गच्छति (घ) गायति
2. मौलाना अबुल कालाम आजादः कः आसीत् ?
(क) प्रथम गृहमन्त्री (ख) प्रथम शिक्षामन्त्री
(ग) प्रथम रक्षामन्त्री (घ) प्रथम विदेशमन्त्री
3. सम्प्रति भारतस्य 'रक्षामन्त्री' कः अस्ति ?
(क) अरुणजेटली (ख) जनरल वी.के. सिंहः
(ग) सुषमा स्वराजः (घ) निर्मला सीतारमण
4. भारतीय संस्कृतौ कति आश्रमाः परिकल्पिताः सन्ति ?
(क) त्रयः (ख) चत्वारः
(ग) पञ्च (घ) षोडश
5. 'सारनाथः' केन सम्बन्धितः अस्ति-
(क) गौतमबुद्धजन्मना (ख) बुद्धज्ञानप्राप्तिस्थलेन
(ग) प्रथमोपदेशकर्मणा (घ) बुद्धनिर्वाणस्थलेन
6. जनसंख्यादृष्ट्या भारतस्य बृहत्तरं राज्यं किम् अस्ति ?
(क) बिहारप्रदेशः (ख) मध्यप्रदेशः
(ग) उत्तरप्रदेशः (घ) महाराष्ट्रम्
7. भगवतः शिवस्य 'महाकाल' मंदिरं कुत्र अस्ति ?
(क) वाराणस्याम् (ख) उज्जैन्याम्
(ग) सौराष्ट्रे (घ) महाराष्ट्रे
8. गांधीसागर परियोजना कया नद्या सम्बन्धिता अस्ति ?
(क) सोन-नद्या (ख) चम्बल-नद्या
(ग) सिन्धु-नद्या (घ) गङ्गा-नद्या
9. महाभारतयुद्धे भगवान् श्रीकृष्णः किं नामकं शंखम् अवादयत् ?
(क) देवदत्तः (ख) पाञ्चजन्यः
(ग) सुघोषः (घ) अनन्तविजयम्
10. हिमालयस्य द्वितीयं नाम किम् अस्ति ?
(क) नगाधिराजः (ख) देवतात्मा
(ग) पर्वतराजः (घ) सर्वम्
11. भारतस्य राष्ट्रपतिः किं करोति ?
(क) आपातकालस्य घोषणा (ख) राज्यपाल नियुक्तिः
(ग) मन्त्रिपरिषदः गठनम् (घ) सर्वम्
12. श्रीमद्भगवद्गीतायां कति अध्यायाः सन्ति ?
(क) षोडश (ख) सप्तदश
(ग) अष्टादश (घ) नवदश
13. 'इन्द्रप्रस्थः' केषां राजधानी आसीत् ?
(क) कौरवाणाम् (ख) पाण्डवानाम्
(ग) अक्षौहिणीनाम् (घ) केषामपि न
14. 'मेघदूतम्' इति काव्यस्य रचनाकारः कः अस्ति ?
(क) श्रीहर्षः (ख) आचार्यभवभूतिः
(ग) महाकविः कालिदासः (घ) आचार्य दण्डी
15. 'नीलकण्ठः' अत्र कः समासः अस्ति ?
(क) कर्मधारयः (ख) बहुव्रीहिः
(ग) तत्पुरुषः (घ) किमपि न
16. 'भूदान' यज्ञस्य प्रणेता कः आसीत् ?
(क) महात्मा गाँधी (ख) सरदार पटेलः
(ग) आचार्य विनोबाभावे (घ) पं. दीनदयाल उपाध्यायः
17. 'राष्ट्रिय युवा दिवसः' कदा आचर्यते ?
(क) 11 जनवरी (ख) 12 जनवरी
(ग) 10 जनवरी (घ) 13 जनवरी
18. 'हिन्दुस्वराज' नामकं ग्रन्थं कः अलिखत् ?
(क) बालगंगाधर तिलकः (ख) आचार्य विनोबाभावे
(ग) महात्मा गाँधी (घ) पं. जवाहरलाल नेहरू
19. कः स्वकीयं सर्वमपि धनं देशरक्षायै महाराणाप्रतापाय दत्तवान् ?
(क) मानसिंहः (ख) भामाशाहः
(ग) शक्तिसिंहः (घ) वीरबलः
20. 'रथयात्रा' महोत्सवः कुत्र भवति ?
(क) कोणार्क (ख) पुरीनगरे
(ग) हरिद्वारे (घ) द्वारिकायाम्
21. राष्ट्रियगीतं वन्देमातरम् कस्मात् ग्रन्थात् संकलितम् अस्ति ?
(क) श्रीमद्भगवद्गीता (ख) आनन्दमठः
(ग) भारतभारती (घ) कस्मादपि न
22. जैनधर्मसंस्थापकः प्रथमः तीर्थङ्करः कः आसीत् ?
(क) पार्श्वनाथः (ख) महावीरस्वामी
(ग) ऋषभदेवः (घ) वर्द्धमानः
23. 'कौटिल्यः' कस्य राज्ञः मन्त्री आसीत् ?
(क) हर्षवर्धनस्य
(ख) चन्द्रगुप्तविक्रमादित्यस्य (द्वितीयः)
(ग) चन्द्रगुप्तमौर्यस्य
(घ) अशोकस्य
24. राष्ट्रध्वजे कपिसवर्णः कस्य द्योतकः अस्ति ?
(क) शान्तेः (ख) त्याग-बलिदानयोः
(ग) प्रसन्नतायाः (घ) विजयस्य
25. 'राजकुमारीसंघमित्रा' कस्य धर्मस्य प्रचारं देशे-विदेशे अकरोत् ?
(क) जैनधर्मस्य (ख) बौद्धधर्मस्य
(ग) हिन्दूधर्मस्य (घ) ईसाई धर्मस्य
26. भगतसिंह-सुखदेव-राजगुरुणां च शहीददिवसः कदा अस्ति ?
(क) 22 मार्च (ख) 23 मार्च
(ग) 25 मार्च (घ) 24 मार्च
27. 'स्वर्णमन्दिरस्य निर्माणं' कः कारितवान् ?
(क) गुरु अर्जुनदेवः (ख) गुरुहरगोविन्दः
(ग) गुरुहरिकिशनः (घ) गुरुअंगदः
28. क्रिकेटक्रीडायाः जन्मदाता कः देशः अस्ति ?
(क) आस्ट्रेलिया (ख) दक्षिण-अफ्रीका
(ग) इंग्लैण्डः (घ) वेस्टइण्डीज
29. 'सोनलमानसिंहः' केन नृत्येन सम्बन्धिता अस्ति ?
(क) कुचिपुडी (ख) भरतनाट्यम्
(ग) ओडिसी (घ) कथकली
30. सौरमण्डलस्य बृहत्तमः ग्रहः कः अस्ति ?
(क) शुक्रः (ख) बुधः
(ग) बृहस्पतिः (घ) शनिः
31. दासप्रथायाः समाप्तिं कस्य शासनकाले अभवत् ?
(क) शेरशाह (ख) जहाँगीर
(ग) अकबर- (घ) शाहजहाँ

32. सर्वप्राचीनः वेदः कः अस्ति?
 (क) सामवेदः (ख) यजुर्वेदः
 (ग) अथर्ववेदः (घ) ऋग्वेदः
33. उत्तरप्रदेशस्य राजधानी कस्याः नद्याः तटे स्थिता अस्ति?
 (क) गङ्गा (ख) यमुना
 (ग) गोमती (घ) सरयू
34. 'पर्यावरणदिवसः' कदा मान्यते?
 (क) 5 अक्टूबर (ख) 11 सितम्बर
 (ग) 8 दिसम्बर (घ) 5 जून
35. 'बालकयोः' इति रूपं कुत्र भवति?
 (क) द्वितीयाविभक्ति (ख) षष्ठी विभक्तिः
 (ग) सप्तमी विभक्तिः (घ) ख एवं ग
36. सामान्यतः पादपाः स्वपोषणं कथं कुर्वन्ति?
 (क) परपोषी (ख) सहजीवी
 (ग) स्वपोषी (घ) परजीवी
37. अधोलिखितेषु किम् प्राकृतिक आपदा नास्ति?
 (क) जलप्रपातः (ख) भूकम्पः
 (ग) मार्गदुर्घटना (घ) भूस्खलनम्
38. 'संस्कृतिः' किम् अस्ति?
 (क) सामाजिक व्यवहारः (ख) जीवनशैली
 (ग) भौतिक सुविधा (घ) समाजस्य मानसिकप्रकृतिः
39. 'सभ्यता' किम् अस्ति?
 (क) सामाजिक व्यवस्था (ख) मानसिक प्रवृत्तिः
 (ग) समाजस्य स्थायी प्रभावः (घ) आन्तरिकशक्तिः
40. भारतीया संस्कृतिः किम् उपदिशति?
 (क) सर्वे भवन्तु सुखिनः
 (ख) स्वधर्मे निधनं श्रेयः
 (ग) स्वं स्वं चरित्रं शिक्षेरन् (घ) सर्वम्
41. जन्मतः मृत्यु पर्यन्तं कति संस्काराः भवन्ति?
 (क) सप्त (ख) षोडश
 (ग) अष्टादश (घ) चतुर्विंशतिः
42. वेदस्य कति अङ्गानि सन्ति?
 (क) चत्वारि (ख) पञ्च
 (ग) षड् (घ) सप्त
43. 'रामायणस्य' लेखकः कः अस्ति?
 (क) गोस्वामी तुलसीदासः (ख) महाकवि कालिदासः
 (ग) आचार्यभवभूतिः (घ) महर्षिः वाल्मीकिः

44. कनिष्क द्वारा संस्थापितः (प्रचालितः) संवत् किम् अस्ति-
 (क) विक्रम संवत् (ख) शक संवत्
 (ग) हर्ष संवत् (घ) कृत् संवत्
45. गोस्वामी तुलसीदासस्य गुरुः कः आसीत्?
 (क) स्वामी विरजानन्दः (ख) स्वामी नरहर्यानन्दः
 (ग) ऋषिः धौम्यः (घ) स्वामी तोतापुरी जी
46. एतेषु किं वाक्यं शुद्धमस्ति?
 (क) छात्राः फलं ददति
 (ख) छात्राः फलं ददाति
 (ग) शिशुः ग्रन्थं लिखन्ति
 (घ) सर्वम्।
47. 24 संख्या संस्कृते किम् उच्यते?
 (क) द्विचत्वारिंशत् (ख) चतुर्विंशतिः
 (ग) चत्वारिंशत् (घ) द्वादश
48. 'नोबेल पुरस्कारः' कस्मिन् क्षेत्रे न प्रदीयते?
 (क) साहित्य (ख) अर्थशास्त्र
 (ग) क्रीडा (घ) चिकित्सा
49. केन्द्रसर्वकारस्य वैश्विकं योगदानं किम् अस्ति?
 (क) जनधनयोजना (ख) स्वच्छ भारताभियानम्
 (ग) योगदिवसः (घ) विमुद्रीकरणम्
50. अभिज्ञानशाकुन्तलस्य नायकः कः अस्ति?
 (क) रामः (ख) युधिष्ठिरः
 (ग) नलः (घ) दुष्यन्तः

लेखनाय प्रश्नाः -

51. संस्कृतक्षेत्रे दीयमानस्य कस्यापि पुरस्कारस्य, सम्मानस्य वा संक्षिप्तं विवरणं लिखतु?
52. 'राजन्' अथवा 'पितृ' शब्दस्य चतुर्थी विभक्ति पर्यन्तं रूपाणि लिखन्तु।
53. 'लभ्' अथवा 'जन्' धातोः लृट् लकारस्य सर्वाणि रूपाणि लिखन्तु।
54. स्व पाठ्यपुस्तकात् किमपि एकं सुभाषितं तस्य भावार्थं च लिखतु।
55. संस्कृतभाषायाः महत्वं संक्षेपेण संस्कृतं हिन्दी भाषया व लिखतु।
